

İstanbul'da yaşıyor ya da ölüyor olmak

Hikmet Hükümenoğlu, romanında müzik zevkini ve bilgisini okuyucuyla paylaşmış hatta bununla kalmayıp kitabın sonunda romanın içinde geçen şarkıların listesini vermiş. Türler arası farklı bir bakışantıya da kurabilen bir yazar Hükümenoğlu.

CANSU ÖZYURT
bczyurt@gmail.com

"İstanbul'da yaşıyor olmakla İstanbul'da ölüyor olmak arasında fark kalmadı." ne kadar da hayatımızda olan bir cümle. Son dönemlerde hemen hemen hepimizin en az bir kere söylediği cümle. Hikmet Hükümenoğlu iste bu gereği kendiliğince, işbu ve ironiyle anlatıyor. Hükümenoğlu'nun son romanı "04.00" in bütününde ama özellikle ilk bölümünde karşımıza çıkan İstanbul, okuyucuyu günümüzde var olan "kentsel dönüşüm" faaliyetlerini tekrar tekrar sorgulamaya itiyor.

Roman, uyku ile uyanıklık arasındaki sayıklamalara benzeyen bir bölümle açılıyor. Giray firmasının yanında çalışan bir mimardır. Belli dönemlerde yaşadığı yerden tasınarak hayatına sırdan başlar. Bu sebeple aslında Giray'ın kim olduğunu mahallede kimse bilmez. Fırcınının 21 yaşında delidolu, çokbilmiş ve her şey bir cevabı olan kızı Kiraz'la yakın bir ilişki kurmuştur. Giray ancak sevdiği ya da arkadaş olduğunu görmekte ve içi için bir şahıs olarak o anları izleyebilmektedir. Fakat bu durum her nesned ve her zaman gerçekleşmez. Bunun neden ve nasıl olduğunu Giray'ın kendisi de bilmez. Giray'ın Kiraz'la yakın bir ilişki kurduğunu öğrenen Kiraz'ın kendisi de bilmez. Giray'ın Kiraz'la yakın bir ilişki kurduğunu öğrenen Kiraz'ın kendisi de bilmez. Giray'ın Kiraz'la yakın bir ilişki kurduğunu öğrenen Kiraz'ın kendisi de bilmez.

Fantastik olduğu kadar gerçek de...

Konusuna kabaca özetlemek gerekirse, üç yaşındaki Barkın, "çok korumaklı" bir sitede yaşamamasına rağmen, bacasına Natali ile birlikte bir gün ortadan yok olur. Giray özel yetenekli ile Natali ve Barkın'ı ait eşyalarını dokunarak olayın iç yüzünü öğrenmeye çalışmaktadır. Değişiklik Barkın'ın eşyaları ve gördüğü şeyler karşısında büyük bir tedirginlik ve çaresizlik hissetmeye başlar. Giray'ın ilk

başta fazlasıyla tedirgin ve hassas olması roman ilerledikçe anlaşılır bir hale gelmektedir. Roman hem bir polisiye hem de distopik bir dünyanın kurgusu olarak okunabilir. Ütopya edebiyatımızda pek aşina olduğumuz bir tür değil. Anti-ütopya ya da distopyaya ise neredeyse hiç rastlamıyoruz. Distopya, toplumdaki belirleyici çizgilerin birinin acemice azması sonucu kötüyü getiren bir gelecek dünyanın anlamı olarak tanımlanmaktadır. "04.00" romanının distopik yönü de iste tam buradan hareket ediyor. Michele Riot Sarcey, "Ütopya-yazar" Sözlüğü'nde reklamların egemenliği altında kalmış toplumu da distopya olarak kabul etmiştir. Romanda şehrin dört bir yanını kuşatmış olan neon fosforlu reklamların, tünelin merakının getirdiği marka çlgünlü ile karışık bir şehir betimlemesi yapılmıştır. Sürekli kalabalıklaşan, kirlenen, ölümlere ev

zahırlığı yapan ve en çok da çıldırmanın getirdiği daha da çıldırmanın bir şehri. Sürekli ölen insanlar, semtlerden yükselen dumanlar, yüklen semtler ve bu semtlerden yükselen "topluluk komiteleri" eşliğinde büyük bir kaos sürüklenen şehir aslında okuyucuya çok da yabancı değildir. Zenginlerin diğer afetlerden korunmak için ultra lüks sigel içerişinde normal insanlardan ayrı yaşadığı, insanlar arasındaki iletişimsizlik üst düzeylere tırmandığı oldukça karamsar ve korkunç bir İstanbul.

Roman fantastik olduğu kadar gerçek yaşamı da içerisine barındırıyor. Öyle ki romanın sayfalarını çevirdikçe şehrin manzarası gözümüzde canlanıyor ve gelecekle ilgili sorgulamalarımız daha ciddi bir hal almaya başlıyor. Bu acıdan roman her ne kadar ütopyik bir zamanda geçse de günümüzde dair ipuçları uyarlar ve eleştiriler de yer vermektedir geri kalmıyor. Tıpkı diğer eserlerinde olduğu gibi...

"İstanbul, başgısk sancılarla sürekli şişen şehir", "İstanbul, markalı çöplerin şehri", ve "İstanbul aklı kaybedip belasını bulanlar şehri," gibi cümleler birer İstanbul eleştirisi olduğu kadar bugünün İstanbul'un anlatılan birer slogan gibiler. Üzerlerine gülerce durup düşünseleceğimiz ve sayfalarca

yazabileceğimiz cümleler.

İnsanlar mutsuz, umutsuz, birbirlerini çok normal bir şeymiş gibi kesilebiliyor (!) ve her şey aslında kendilerinden çok uzaktı başka bir şehirde hatta başka bir dünyada oluyormuşçasına sadece seyredebiliyorlar. İstanbul nefesini bir türlü veremeyen canlı bir cesede nasıl dönüştü? Giray bu soruyu ara kendine sormaktadır. Cevabını çok iyi bilmesine rağmen kendini avuttu yolumu gider. "Paralel evlerden birinde başka bir şehir vardı... Bize neredeyse tapıp benzenen ama belki de bu kadar mutsuz olmayan insanların yaşadığı bir İstanbul."

Sue var ama suçlu yok

Başta distopik olan roman ilerledikçe bir polisiyeye dönüşüyor. Ancak bu bildiğimiz sıradan polisiye romanlarından oldukça farklı. Ortada suç olarak adlandırabileceğimiz bir durum olmasın karşın bir suçlu yok. Buna karşılık mistik güçler ve doğaüstü yaratıklar tarafından kuşatılmış bir düzen hakim. Yazar şehrin kasvetinden, karanlığından bir derece sıyrılarak ama asla şehri terkada bırakmayarak yeni bir hikâyeye başlatıyor: Barkın'ın arama macerası. "Öteki tarafa geçme" meselesi romanın merkezinde yer alırken Giray'ın

Suyun körleştiriciliği üzerine kamerasal bir roman

"47 Numaralı Kamara", edebiyat doğrudan kendisine odaklanan bir kitap olarak karşımıza çıkıyor. Edebiyat bölünüyor, parçalanıyor, birleştiriliyor, karalanıyor, yorumlanıyor, tamamlanıyor, eksik bırakılıyor ve yazarı Hikmet Hükümenoğlu, romanda bunların hepsini okurunun gözleri önünde yapıyor.

SEVAL ŞAHİN
seval@igmail.com

Edebiyatın kendisinin ve yazma sürecinin sanclarının, sanrlarının, yün-bazlılarının, mutluğunun her yönü bu kitapta var ama en ilginç kısım yazma sürecidir. Zaten bu ikircikli meselesi yazma meselesinin kendisiyle birleşip edebiyata oradan bir bakış atıyor. Romanın kahramanları Hikmet adlı bir romancı ve bu romancının en son kitabını yazan, yazdığı sanan, buna inanman ama aynı zamanda buna kandırılmış bir "hayalet" yazar Murat. Üç günlük bir gemi seyahati esnasında her şey bu hayalet yazar tarafından yazdırılır. Roman birçok kanaldan aynı anda ilerliyor. Hayalet yazar Murat'ın zihninden geçenler, Hikmet'i kandırarak içine yazdığı ve aslında kendi biyografisinde esinler taşıyan bölümler, Murat'ın kitabını yazmak için aldığı notlar, yaptığı karamalar, gemide konuşmaları birbirine paralel bir şekilde ve okura sahneler halinde sunuluyor. Sunuluyor diyoruz çünkü yazarı okuma anlatı biçiminde sanki bir ziyafet masasında aynı yemek farklı farklı taraflarından yapıyor gibi bir tutum söz konusu. Nitekim romanın sonlarına doğru Murat'ın hikâyesi ile Hikmet'in hikâyesi birleştiğinde aynı yemekten mi bahsediyoruz yoksa aşılardan biri farklı bir yemek yaptığını zannediyoruz bize aslında aynı yemeğin getirdiği ve aslında kendisi de bunun ayırıcılığı değilmiş gibi bir durum söz konusu. Romanın daha ilk sayfalarında karşılaştığımız karakterlerimiz geminin büyük salonunda bir yemek masası etrafında bile görünüyor. Hikmet Bey'i hayranlıkla dinleyen okur kitlesi, onu kışkırtarak saşyeden Murat, mümkün olduğu

kadar yüz ifadesinden duygularını belli etmemeye çalışsan karşısı Merve. Biliyoruz ki masadaki kişiler, yemeğin sonrasında birer parça olarak bu masadan kopukluklarında Murat için hep bu masada durdukları şekilde kalacaklar. Bunun böyle olacağı ise bu masada yapıldığı konuşmayla yazarımız Hikmet Bey anlatıyor: "Nefes alıp vermiyoruz, sadece olacağız için orada bekleyen bir çift göz oldu. Suyun içinde sabit duran kamerayız, ya da başka bir deyişle yazamın bakış açısı. Şimdi beklememiz gerekiyor..." Bu cümleler romandaki her şeyi özetliyor gibi.

Okurun gözü önünde yazılan bir roman. Öncelikle bir çift göz meselesi... Romanda gerçekten bir çift göz, okur olarak bizleri sürekli takip ediyor. Çünkü her şeyden önce romanda aynı kitabın yazarı iki yazar var ve kitap da okur olarak bizim gözümüzün önünde yazılıyor. Böylece romanı okurken onu gözünde canlandırılmaya çalışsan okurun bu yetisi felce uğratılarak bir nevi körleştirme etkisi ortaya çıkarıyor. Bu sahyede yazar (lar) da içinde buldukları metinden okura doğru bir bakış atma imkânı buluyorlar. Burada Hikmet'in yemek masasında sözünü ettiği yazarı bir bakış açısı meselesi de açıklik kazanıyor. Sadece kahramanlar değil okurlar da bu körleştirme meselesiyle birlikte kendisine metinden bir bakış atan yazarı görmeye çalışarak oluşturulmaya çalışılan bu bakış açısının bir parçası oluyorlar. Ayrıca bu bakış açısının "suyun içinde sabit duran kamerayız" cümlesiyel tarifi bu karşılıklı ilişkişine bir açıklama getiriyor. Su, dışarıda gördüğünü içeriden tekrar yansıtarak kamerada bu ilişkişide içeriden dışarıya bakarak bir kayıt altına alma işlemi gerçekleştiriyor. Yani suyun hafızası oluyor ama bunu sudan dışarıya

doğru bakarak yapıyor. Diğer taraftan kitabın gerçek yazarının kim olduğu meselesi sürekli gündemde tutulurken Murat'ın roman boyunca arkasında hissettiği, hep kendisini izlediğini düşündüğü ama arkasına bakıldığında asla görmediği bir çift göz daha var. Bu gözler hem okurun, hem oluşturulmaya çalıştığı metnin, hem Hikmet'in, hem de Merve'nin gözleri. Kendisini hayalet yazar olarak tanımlaması da bu şekilde baksı açısıyla birlikte bir bütünlüğe kavuşuyor. Belli belirsizlik hayaletille birleştirilerek arkasında hissettiği gözler de bu dışarıdan içeriye bakışa bir gönderme yapıyor.

Yazarın hayatı bize metin hakkında çok şey söyler mi? Diğer taraftan romanda sadece Murat'ın karalamaları, şifoları değil Merve'nin sesinden bir okuma toplantısında Hikmet'in ilk romanından bir bölüm de okula, hem metindeki okullarla hem de dışarıdaki içeriye bakışa bir gönderme yapıyor. Romandaki okur bu bölümü hiç sevmiyor. Ama dışarıdaki okullardan biri olarak çok sevdim. Diğer taraftan bu okuma toplantısının düzenleyenler, yazar yerine karısının gelip onun kitabından bir bölüm okumasına da çok sinirlenip karısının ünlü yazarın bir mankenle basılması meselesinde nasıl rahat davranabildiği konusunda sorguya çekiyorlar. Toplum ahlakını düzeltme konusunda onu yargılıyorlar. Merve de onlara aslında kocasının hiç de görmediği gibi bir olmadığını, onun tamadıklarını anlatıyor. Kendi gördüğü Hikmet'in ne kadar iyi ve değerli bir olduğunu dile getiriyor. Buradaki anlatı ve okuma toplantısının kuruluşu da romanın ilk açılışındaki yemek masasına bir gönderme niteliği taşıyor gibi. Orada romanın mutfağında olduğumuzu izlemiş veriliyor. Sonra mutfağın içeri

giriş malzemeleri gördük burada ise yemeğin kendisiyle karşılaştık. Yazarın mutfağında metinde ortaya çıkan bir ilk metin örneği. Bunu sunan ise yine sunan diyorum çünkü buradaki metnin bir sesli okuma şeklinde okullara iletiliyor yazarın mutfağında ona en yakın kişi olan karısı, bir başka deyişle eşi. Yani yine ikircikli bir durum söz konusu. Kim en yakınındakini cesurca eleştirebilir ki! Nitekim bu sesli okumayı dinleyen okurlar da metin dışında her şeyi eleştirerek takıldıkları acımasız tavırla bakış açısını metinden yazarı özel hayatına kaydırıyorlar. Eleştirisi nasıl bir şey olmalı ki! Metinden başlayıp metinde birimlemeden sonra, yazarın hayatı bize metin hakkında çok şey söyler mi gerçekten?

Gerilmeden beslenen bir edebiyat. Asıl meselesinin edebiyat ve yazmak olduğu bir eserde oyun, bazlık tabii ki beklenen bir unsur. "47 Numaralı Kamara"da yazarın okula, dinlenen, eleştirilen, bir başka yazarlar, yazarların kendileriyle, yaratma süreçleriyle, hayal gücüleriyel kurduğu oyunlar metnin kendisini bir yolculuğa çevirmiş. Böyle bir romanın bir yolculuk anlatısıyla çatılması ise tam da beklenen bir durum. Bir deniz yolculuğu, suyun içinden bakan bir kamera gibi okurun metne sızmasını ama asla kalmasını değil sızmasını sağlıyor. Tıpkı dalgalar gibi okur bu kameraya girip çıkıyor ama kahramanları seyretmekten, bir kamera gözü gibi seyretilmekten

geçmişiyel Barkın'ın buluma sürecini birbirine bağlıyor. Bu süreç basit bir dava olarak başlasa da giderek karmaşık bir hal alır. Zira, Giray nesnelere dokunduğunda onların salt gerçekliğini mi görmektedir yoksa bilincinin ve hayal gücünün doğrultusunda zihni ona oyun mu oynamaktadır? Defne, olaylar yüzle karmakşık bir hal aldığından şüphelenmeye başlar. Giray çatımasına sığacak kadar eşya alıp tekrar eski evine döndüğünde geçmişiyel ilgili hikâyeyi yavaş yavaş öğrenmeye başlar. Bir günlük aracılığıyla öğrendiğimiz bu hikâyeye, romanda bazı noktaların aydınlanmasına olanak sağlıyor aynı zamanda.

Romanda Efsun'un kitabından okuduğu parçaları romana dair ipuçları niteliğindedir. Örneğin "Ve günes tarası her seferinde bu savası kazansa da Apep'i asla yok edemedi. Çünkü düzenden önce kaos vardı. İstet'in başı ve sonu yoktu. Apep ölmüştü". Romana göre tüm kötü varlıklar yüzüne geçenin en karanlı saatindedir. Kiraz da Giray'a "burada saatten hep "04.00"ü gösterir". Bu roman kitabın adı dikkate alındığında okuyucuya çok şey anlatmaktadır. Kitapta mullakta kalan ve adeta çizim bekleyen durumlar da var.

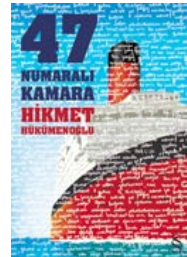
Örnek vermek gerekirse; Kiraz gizemli sevgiliyeli kaçmak için tefeciden para alıyor ancak gitmiyor. Ama ortada para yok. Kiraz bu parayı nereye vermişti bilmiyoruz. Natali'nin neden kaçıldığını da aynı şekilde bilmiyoruz ve neden korkunc bir şekilde öldürüldüğünü de... Hikmet Hükümenoğlu bir röportajında "04.00" romanının bir bölümünün ilk kitabı olduğundan ancak daha sonra bundan vazgeçtiğini bahsediyor. Bazı noktalar büyük ihtimalle bölümün diğer kitaplarında anlatılmaya hedeflenen yazarı mullak olarak nitelendirildiğin noktaları bu cümlesine dayanarak, bilincel yaptığını düşünüyorum. Umarım Hükümenoğlu bölümü tamamlanmaya karar verir ve hikâyenin devamında mahrum kalmayız.

Çünkü distopik bir atmosferde anlatılan İstanbul'un gerçek "yeni İstanbul" olma yolundaki sürekli dönüşme içinde hali başı başına bir distopya atmosferi yaşıyor zaten. Hükümenoğlu devam kitaplarında sehirin gerçek huzuna yetebilecek mi...

Romanın önemli detaylarından birisini de son cümleyle saktık. Çünkü Murakami'den pek çok alıntı var alıyor. Murakami isim Hükümenoğlu'ya akrabala yazarlardan sayılabilir. En azından biyografik yönleriyle, çünkü tıpkı eserlerinde müziğin önemli bir yer tuttuğu Murakami gibi müzik geçmişi olan Hükümenoğlu, romanında müzik zevkini ve bilgisini okuyucuya paylaşmış hatta bununla kalmayıp kitabın sonunda romanın içinde geçen şarkıların listesini vermiş. Türler arası farklı bir bakışantıya da kuran bir yazar Hükümenoğlu.

Bu da yazarın romanda kurmaya çalıştığı bakış açısının körleştirici etkisiyle bir bakışantı taşıyor. Son seferine çıkan bir geminin son yolcuları son bir sahne yaşamaya kararlı gibiler. Bir çift haric; Arif Bey ve Kymet Hanım. Onlar Murat'ın hep yanında, birbirlerine karşı eleştiriler tavırla ama ona hep sıcaklıkla yaklaşıyorlar. Eski bir zamandan fırlamış gibi halleriyle ona verdikleri öğütler de isimleriyle missemiz: Arif ve Kymet. Arif olan kymetli olan anlar der gibi bir tavırları var. Murat, onların yanında kendisi hış ve huzurlu hissediyor. Yolculuk bittikten sonra onlara olup biten her şeyi anlatıldığı ise artık Arif'Amca ve Kymet Tezye oluyorlar. Bu da yazarın okura metninden gönderdiği bir selam gibi.

Hikmet Hükümenoğlu edebiyatı, gerilimden beslenen bir edebiyat. Teknisiz ve ikircikli seven bir yazar tarzı. Kitaplarında kendii kitaplarına göndermeler yapan bir yazarın "47 Numaralı Kamara"da iki yazarın, okurun gözleri önünde bir metni örmeleri tam da bu yazarlardan beklenen bir tarz. Hükümenoğlu edebiyatın bir bakışantıya deince derece akıcı bir dile sahip olması. Bu kadar karmakşık bir kurgunun bu kadar akıcı bir dile ve sadelekle anlatılması onun bir yazar olarak başarısını da ortaya koyuyor. "47 Numaralı Kamara" oyunbaz metinlerin de akıcı bir üslupla yazıldığına bir çırpıda okunabileceğinin ispatı.

Çıkarırsız, plansız yalanlar

Küçük yalanlar, büyük yalanlar... Hayat karatan ya da âni kurtaran yalanlar... Pembesi, beyazı olan yalanlar... Gerçekten böyle sınıflandırmaları olabilir mi yalanların? Yalan tamamıyla kötü bir şey midir bize hep öğrettiği gibi?

MERVE ÖZTÜRK
mrvotuzk@gmail.com

Üniversitede fizik bölümlerinde mezun olduktan sonra, senelerce finans sektöründe çalışmış, ardından her şeyi bir kenara bırakıp edebiyat ve müzikle ilgilenmeye başlamış, ilk romanı "Kar Kuyusu" 2005'te yayımlanmış bir yazar Hikmet Hükümenoğlu. Dolayısıyla ne çok yeni ne de deneyimli bir yazar diyebiliriz onun için. Ancak farklı romanlarında farklı anlatımları, oyunları, üslupları uygulaması bir isim. "Küçük Yalanlar Kitabı" adlı ikinci romanı da yine bütün kitapları içinde özgülüğüyle kendini gösteriyor.

İsminden de anlaşılacağı üzere yalanlar üzerine kurulu dünyalardan bahsediyor "Küçük Yalanlar Kitabı". Küçük yalanlar, büyük yalanlar... Hayat karatan ya da âni kurtaran yalanlar... Pembesi, beyazı olan yalanlar... Gerçekten böyle sınıflandırmaları olabilir mi yalanların? Yalan tamamıyla kötü bir şey midir bize hep öğrettiği gibi? Karşındaki aldatmak bir yalan; insan kendini kandırduğunda yalan kimin için ayıp, kötü, yanlış olur? Kendini söylediği yalanlara kapıtırıp, yalan olduklarını dahi unutanlar; kendini olmadıkları birilerinin inandırıp mutlu olanlar, her şeyin olması gerektiği gibi devam ettiği- ne inanarak hayatını sürdürenler, işler undukları gibi geçtiğinde kendilerinden başka kimisi suçlayabilirler? Ya da bir yalan, söylenmiş mutlu ediyorsa ona yine de yalancı diyebilir miyiz? Ayıpla- yabilir miyiz onu?

Faruk, Rezan, Delvin ve Tevfik

1930'ların İstanbul'u... Kurtuluş Savaşı'ndan sonra şehir kendini toparlamış. Caddeleler, "sapkalı" beylerle, "modern" görünümündeki hanımefendilerle dolu... İlk karsımıza çıkan, babasının nüfuzu sayesinde D.M.A.O'da çalışan ve yurtdışından gelen misafirini karşılamak için heyecanlı limana koştuhan Faruk. Şirket başkanının rehberi Saha Kılıfını'nı harifien ezberlemiş, misafirini rahat ettirmek için elinden geleni yapan -hatta bunun için kimi

zaman cebindeki konurşa kadar hatırlayan Faruk işite sevgiyle bağlıdır, müdürüyle ilişkileri baba-oğul ilişkisine benzer.

Hayatayken onu sürekli aşağılayan, hiçbir iş beceremeyeceğini, hiçbir zaman akıllı ve güzel bir kadının onu sevmeyeceğini söyleyen babasının yarattığı kompleksi yenmeye çalışır. Daha sonra Rezan'la tanışır. Rezan ev hanımıdır; sabırlıdır erkenden kalkar, evin tüm işini hallettikten sonra saat on birde radyosunun yanı başındaki koltuğa yerleşip keviyle radyo piyesleri dinler. Kimi zamana elindeki resimli mecmualarla üst komşusu Madam Nora'ya uğruyor onunla sohbet eder. Madam Nora, İstanbul'da geçen hemen hemen her dönem romanında bulunan Rum karakterlerdir. Günlük düzenini neredeyse radyo piyeslerinin saatine göre ayarlayan Rezan bu piyeslerin içinde yer almanın bir fırsatını yakalasa, tüm cesaretiyle yoldu bu işe.

Nur'un ise "kadını vermiş, kocasını tanıyıp" düştürme yenik düşer. Rezan her şeyi kayıtsız kalkan bir karakter tablosu çizmektedir. Hayatı olduğu gibi, daha doğru söylemek gerekirse olması gerektiği gibi kabul eder. Annesi ve babasını kaybetikten sonra ablası ve eniştiyle yaşamaya başlamıştır, bir süre sonra onlara daha fazla yük olmamak için yine onların aracılığıyla evlenir. Her ne kadar zorla evlendirilmiş de, aşk dolu bir evlilik yaşadığını söylemek zordur. Birbirlerini ölümsüz sevmeyen, birbirlerini dokunmayan bir çifttir onlar.

Evlenmeyi olmasa önmaz olarak gören Rezan için tüm bunlar sorun değil gibi gözükür. Alışverişe çıktığı zaman, bir müşteri olarak bile esnafın dikkatini çekmeyen, hatta kimi zaman görünmez olup olmadığını sorgulayan Rezan, günün birinde evlerine gelen ve belki de gözlerinin içine ilk kez bakan bir yabancıya görünümü kapıtırır.

Her şeyi ardında bırakabilecek kadar gözümi kararır ancak olaylar onun istediği gibi ilerlemeye. Üçüncü karakter ise, Tevfik'tir. Açık alan ve kalabalık fobisinde mustarip olan Tevfik cepheye katılmak ve babasından kurtulmak için evden kaçtığına yaşadığı bir saldırı sonrası Sofiye tarafından kurtarılır ve onun himayesinde yaşamaya başlar. Sofiye varlıklardır. Sıh'de bir köşke oturmakta, yanında hizmetçiler çalışmaktadır. Tevfik bu köşkte huzur-

zaman bitmeyeceğini bilirler. Faruk, Rezan ve Tevfik'in hayatında bir anda giren isim ise Nicholas Delvin. Delvin Türkiye'ye, "semper augustus" u almak ve yurtdışında onu bekleyen müşterisine satmak için gelir ve onu limanda karşılayan Faruk'la beraber dönemin İstanbul'unda konuşurmaca başlar. Olaylar ilerledikçe birbirlerinden çok farklı gözükten Faruk, Rezan ve Tevfik'in hayatları arasındaki bağlar belirginleşir ve ne Tevfik'in ne de müdürünün geliş amacını bildikleri Delvin düzenlerini altüst eder, adım adım hayatlarına dahil olarak dünyaları adeta kabusa çevirir.

İki farklı bakış açısı, iki farklı olay

Roman dönemin atmosferini incelikeye yansıtıyor. Özellikle Delvin ve Tevfik'in şehirdeki gezintileriyle 1930'ların İstanbul'u zihinimize canlanıyor: Caddelelerde gezinen kılık kıyafetleri, tramvaylar, dükkânların vitrinleri, oturma odaları, biroğurları, çehresi değişmiş olan veya yerinde olmayan tarihi binatlar...

Rezan'ın okuduğu resimli mecmualar, dinlediği radyo piyesleri ise, dönemin bakış açısını dahi içiçen sunuyor. Özellikle mecmualardaki, kadınlar ve toplumdaki konularla, davranışları ile ilgili öğüt vermesine yazılan yazılar, tanışma yolunda ilerlemeye çalışsan; kılık kıyafete, dükkânların vitrinleriyle modernleşen toplumu kadına dair düşünce yapısında değişen çok da bir şey olmadığı, istisla bulun-

ru bulur, müzikle ve edebiyatla tanışır. Kendi dünyası içinde yazar, Sofiye ile mutlu olur. Birlikte Sofiye'nin babasının yazdıklarını derleyip toparyaparak bir kitap hazırlamaya çalışılır. Tevfik kendini ne zaman bir yük olarak hissetse, gümek istediğini söyleye, Sofiye kitabın bitmediğini, ona ihtiyacı olduğunu söyler.

Halbuki ikisi de bu kitabın hiçbir

miş. Tevfik'in evine sığındığı Sofiye, devrim sonrası Rusya'dan İstanbul'a kaçan Beyaz Ruslara gönüllü yardımada bulunuyor. Zor durumda olan insanlar, yalanlarında derinlikleri eşalarını yoku pahasına satarken, onların bu durumundan faydalanarak fırsatçılara sahit oluyoruz. Sofiye Beyaz Rusların hepsine kol kanatı getirmeye çalışıyor. Tevfik ile Sofiye'nin bir süre sonra tanıştıkları Anadolu yakası, o dönemde tek tek evlerin bulunduğu sız bir bölge, deniz kenarındaki sentler ise sayfiye yeri. Tüm bu detaylar romanın arka planına ustalıkla yerleştirilmiş.

Dönemin özellikleri, karakterler, olay örgüsüne iç içe girecek bir bütünlük sağlıyor ve bu sayede roman okuyucuya o döneme yaşamış gibi hissettiriyor. Hikmet Hükümenoğlu, karakterlerin yaşadıklarını kendi hayatlarından almıyor. Bu üç karakterin ayrı ayrı birbirleriyle kesimeye başladığında, aynı olayları farklı bakış açılarından dinliyoruz.

Bu da okuyucuya ilginç bir deneyim sunuyor; olayın gerçekçe nasıl olduğunu bilmenizin pek de mümkün olmadığını fark ediyoruz. İki farklı bakış açısı, iki farklı olay anlamına gelebilir. Üç karakterin peşi sıra söz almasını kimi yerlerde heyecanı artırıyor. Rezan'ın neredeseyse nefes nefese anlatıldığı hikâyesi daha sonlanmadık önce Tevfik olayı ve Rezan'ın tekrar konuşmaya başlamasını sabırsızlıkla bekliyoruz. Tevfik geçmişinden öğrenilecek, eski günlerini detaylarıyla anlatıyor. Romanın sonlarına doğru bu üç karakter bir araya geliyor, tempo iyice artıyor ve hikâye beklenmedik bir finale sonlanıyor.

Çakar ugruna söylenen, planlı yalanlar yok "Küçük Yalanlar Kitabı"nda. Bu noktada da, entrikalara klise haline gelmiş hikâyelerde aramaya kalk bir çizgi çekiyor. Kendini, kimi zaman da dolaylı olarak, belki de istemeyerek çevresindekileri kandıran insanların hikâyesi bu. Romanın kurgusu, hikâyenin özgülüğü, yazarın sade üslubu ve romanın ruhuna uygun olarak kullandığı dönemin dil ortaya ilgilkey okunabilecek bir eser çıkmış.

Kar kuyusunda ne var?

"Kar Kuyusu" özellikle sağlam kurgusuyla öne çıkan bir roman. Hikmet Hükümenoğlu, olayları hiç beklemediğimiz bir şekilde sonlandırır da hiçbir şey düşündüğü gibi değildir. Kötü görünenin ardındaki masumiyet, masum görünenin arkasındaki şeytanilik sarıscıdır...

SEDA BÜTÜN
butunseda@gmail.com

Son yıllarda edebiyat dünyamızda da sinemamızda da korku-gerilim-gizem türünün yeni kazandığını görüyoruz. Ömer Türk'in de bir yazısında değindiği gibi uzun yıllar geriyeye köknür korku edebiyatının atılımı 2000'li yıllardan sonra olmuş gibi görünüyor. 2005'te yayımlanan Hikmet Hükümenoğlu'nun

IstanbulArtNews

Ayık Sanat Gazetesi
Kasım, 2014 Sayı: 3

İntizay Sahibi: Pilevneli Proje ve Danışmanlık Ltd. Sti. adına
Murat Pilevneli

Genel Yönetim Direktörü: Yasemin Bay
yasemin@istanbulartnews.com

Edebiyat Yayın Yönetmeni: Çağlayan Cevik
caglayan@istanbulartnews.com

Yazı İşleri Müdürü: Sibel Oral
sibel@istanbulartnews.com

Tasarım: Vahit Tuna
info@vahittuna.com

Tasarım Uygulama: Hüseyin Aktürk
huseyin@istanbulartnews.com

Reklam Direktörü: Hülya Kuzulirmak
hulya@istanbulartnews.com
reklam@istanbulartnews.com

Müşteri İlişkileri ve Abonelik:
abone@istanbulartnews.com

İdari Koordinatör: Kaan Congaralı
kaan@istanbulartnews.com

Yönetim Yeri:
Kıhıcalı Paşa Mah. Akbiberlik Sok. No:9 D:7
Çiğdemli - Beşiktaş / İstanbul

Beyoğlu - İST.
T: +90 (212) 259 03 94
F: +90 (212) 259 03 95
info@istanbulartnews.com

Baskıldığı yer:
Dünya Şişir Veb Ofset A.Ş.
"Globus" Dünya Basınevi 100. Yıl Mah.
Bağcılar - İST.

Yayın türü: Ayık sirieli

ISSN: 2148-1105

İAN Edebiyat ve Etkeri İstanbulArtNews ile birlikte ücretsiz olarak verilmektedir.

Istanbul Art News ve buna bağlı Etkeri Pilevneli Proje ve Danışmanlık Ltd. Sti. tarafından yayımlanmıştır. Bu yayında yer alan yazı ve fotoğrafların tüm hakları Etkeri Pilevneli veya İstanbul Art News'e aittir. İzinsiz alıntı yapılamaz. Tüm yazı ve görsellerin inza sahibi sorumludur. Harlanın sorumluluğu ilan sahibi olduğudur.

ilk romanı "Kar Kuyusu" başarılı bir gizem romanı. "Kar Kuyusu"nda gizem, tipik bir polisiye kurguya sunuluyor. Gerilimli olaylar, onun dışında her karaktere şüpheli yaklaşıyoruz ana karakter Nur'un etrafında şekilleniyor. Anlatımın daha başında bir uyarıya Nur'un içinde düşün kurtulmuş boyutları karaktirin başına gelen her tehlike durumu birlikte gitmekte büyüyor ve salt gerilime dönmüyor. Sonunda düğümünü bizi ters köşeye yatarak çözüldüğü "Kar Kuyusu" özellikle sağlam kurgusuyla öne çıkan bir roman. Her ne kadar Hikmet Hükümenoğlu, bir röportajında Agatha Christie'ye sonlarla yazdığını fark ettiğinde kendine kızıdığını söyleyerek özleştireti yapsa da kurgunun, romanın en başarılı unsuru olduğunu göz önünde bulundurarak yazarın kendine hazırlık yapıpını düşünebiliriz kanımca.

Gizem ve gerilime türü

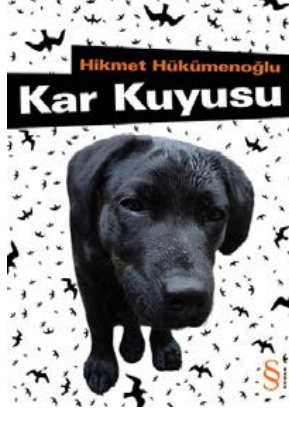
Nur, bescanlık daha bir yıl olmuş, aynı süreçte iyi bir geliri olduğu hâlede işini bırakıp Asmalımesit ile Tünel arasındaki bölgede babasına ait ama yıllardır depo olarak kiralanan dükkâna el koyup, biraz düzeltirip kendi tasarımı taklarını sattığı Maya adında bir tiki dükkânı olarak işletmeye başlamıştır. O güne dek sadece birkaç müşterinin geldiği yeni dükkânının bulunduğu mahalle her anlamda Nur için bilinmezliklere gebe dir. Bir yandan, aynı civarda Arka Pencere adında bir restoranın ortağı Tibet ile başlayan ilişkisi Nur için hoş bir heyecan olsa da, üst kat komşusu Melike Hanım'ın üçüncü bir kez mahallelinin tekniğini bir yer olduğuna ve kendisini özellikle geçeleri koruması gerektiği yönündeki uyarısı Nur'un için ne düşeceği kâbus gibi olayların habercisidir. Zaten Maya'nın tabelasında ilk gündün itibaren görüldüğü, akına tüm lanetli hikâyeleri getiren, sayısı önce biriken heyecanın tırmanmasıyla iki ve sonra üçe çıkan kargalar bizim için de hikâyedeki gizem ve gerilime yükümlü olayların hazırlayıcısı gibiler (değil midir)...

Romanın gizemi yaratan diğer bir unsur da son derece klise olsa da başarılı kullanılan gizem sembolleridir. Kargaların hafiften hissettirdiği gerilim ve sonra üçe çıkan kargalar bizim için de kâbus, nefesini ensesinde hissettiği ve bakıldığındı cememenden çıkma olduğu anlaşlan gizem ve gerilime devasa köpek ve montunun başlığına gömlenerek yüzünü karandıkları içinde saklayan sahibi, iyice tramandırdır.

Kargalar (Arka Pencere'yi de düşündürme henem gerilim filmleri üstası Hitchcock'a göre düşünme yaptığı

asıklar), karantlık yüzünü başıyla gizlemiş bilimeyen adam, cememenden geldiğini ta ruhunda hissettiren köpek (atası Kerberos) gaye klise gibi görünen korku öğeleri olduğu hâlede Hikmet Hükümenoğlu, o kadar başarılı bir figürlerini Beyoğlu'nun aka sokaklarıyla harmanlamış ki okur hiçbirini bayatlamaz buluyor.

Romanın gerilimi zirvede hissettirdiği bölümlerden biri şüphesiz aniden karn bastırıldığı bir çıkışında

Nur'un başına gelenler. İstanbul'da en ufak bir olumsuz hava koşullunda, hele ki öğleden sonra başlayan karla şehrin ne hâle geldiğini, insanların panik ve korku içinde iyice kaotik hâle gelen şehride nasıl da evlerine kaçmaya çalıştığını İstanbullular iyi bilir.

Şehir insanının yürüdüğünü ta derinliklerinde yaşadığı bu korkuyu yazar, hikâyesine çok güzel eklememiş. Bu sayede, nasıl ki karga, cememelen köpeği gibi unsurları Beyoğlu'nun aka sokaklarına başarıyla entegre ederek sahici birer korku imgesine dönüştürmüşse, karlı İstanbul aksamlarının korku atmosferini de okura duyurarak hikâyesini yerli hâle getirmeye başlamış.

Yalnızlık ve paranoya

Yine bu anlatıy ta da bizim yapan diğer bir nokta da İstanbul'da kozmopolit bir hayatın içinde sındırıldığı hissedilen insanlar olarak hepimizin

duymuşadığı güvensizlik, yalnızlık ve paranoya hâlini yazarın ele alıyor olmas. Nur'un aslında hiç tanımadığı, sadece bir iki gece karantlıkta görüp kendisini korkuttuğunu düşündüğü ve mahallelinin hakkında söylediği neredeyse her şey için te inandırığı Nur, bizim de gözümüzde aka sokaklardaki kötü adamların biri oluverir kolayca. Zaten aynı Nur gibi bilimyeenden, farklı olandan ölesiyeye korkup güvenli mekânlarına yani kendisi gibi olanları

gittiği cafeleere, barlara, lokantalara sığınmış şehir insanını, Nur'un niim suçluluğuna bizim de zan etmemek için yazarın çok da bir şey yapmasına gerek yok. Üstelik bir de, dükkânını açtıktan sonra onu kutlamaya gelen Tibet, hayatına giren yeni bir insan olarak zaten bizim gözümüzde zan altındadır.

"Arka Pencere" göndermesi, mesafeliği, kendini çok anlatmaması Tibet'in de gözümüzde çoktan şüpheli hâle getirmiştir. Ancak Hikmet Hükümenoğlu, olayları hiç beklemediğimiz bir şekilde sonlandırır. Hiçbir şey düşündüğü gibi değildir. Kötü görünenin ardındaki masumiyet, masum görünenin arkasındaki şeytanilik sarıscıdır. Aslında korkunç derecede şaşırıcı olan, sadece masumun arkasındaki şeytani olanı değil, sevgi olarak gördüğümüz sevin içerisindeki karantlık tarafıdır. Uyarılıktaki kutsallaştırılmış anne rolünün ters yüz edildiğini son bölümde birlikte aslında metinde alttan alta bu meselenin ele alındığını daha net görüyoruz.

Nur'un anne ve babasıyla hatıralarını aktardığı italik yazı karakterinde yazılmış bölümlerden anladığımız göre Nur ve Nuri arasında benzerlik sadece isimlerinde değil, aynı zamanda acı seki farklı olsa da anneleriyle kurdukları ilişkilerinde de vardır. "Annem bana başka birisinin çocuğuna bakıyor mu gibi bakıyor. Bırızdan yarımandan uzaklaştığı için hayatında devam edeceğim gibi bir hal var. Babamın koluna iki koluyla birden sarılmış, sanki bırakırsa babam uçup gidecek," der Nur küçüklüğünde dair hatırladığı hayvanat bahçesindeki sahnedey. (s.38) Yine bir yerde küçük çocuğun gözünden şöyle aktarılır: "Zaten annem sağ desede kendi güzelliğine değil, babam dışında hemen hemen hiçbir şey fazla

aldırıyor." (s.97) Görüyoruz ki Nur da aynı Nur gibi karlı siniz konuşmuş ilgisini, sevgisini ve onayını almak isteyen bir kadının feda ettiği bir çocuk. Her ne kadar, Nur'un annesi, Melike Hanım gibi hastalıklı bir kadın olmasa olsa da Nur'un annesile ilişkisinin bundan dolayı yararlı, hâli toğdunmuş babasıyla ve Tibet'le kurduğu ilişki üzerinden sahit oluyoruz.

Kuyuya hapsedilen öfke

Polisiye kurgunun bölünerek Nur'un anne babasıyla ilişkisine yer verilmesi, Nur ve Nur'un niim uyu meselenin farklı yüzleri olarak sunulması romanın aynı zamanda psikolojik bir derinlik kurması amaçladığını da gösteriyor bize. Buradan yola çıkarak, "kar kuyusu" nun sadece hikâyenin en gerilimli sahnesinin yaşadığı bir mekân oluşunun ötesinde, metaforik bir anlam da taşıdığı söyleyebiliriz rahatlıkla.

Romanın anlatıca olarak Nur'un sesinin dışında duydüğümüz tek ses Nur'un ağız, lanetini anlatıldığı bölüme, hikâyecinin anlatıldığı "kar kuyusu" öyküsü öylesine anlatılmış bir öykü olarak görülemeyiz. Kuyuya hapsedilenleri öfkelerini, çocuklarına hücum etmesini engelleyenemeyen, öfkeli ebeveynin hikâyesi...

Nur'un da aynı o bebek gibi tesadüfen bulduğu kuyu, metaforik bir iç seğmesi ve korkularla yüzleşme olarak da okunabilir kanımca. Düşüştüğü kuyudaki tünelin sonunda yine kendi dükkânına çıkması; kendine dönüştüğü, içindeki bastırılmış olanla yüzleşmesini simgelemeye mi? Bu olaydan sonra düğümün çözülmesi başlandığını görüyoruz. Nur için kâbusun sonu gelmiştir. Nur'un nisine aynı sevi başarabilirdiği iddia edemeyiz. Bir kere onun yaşadığı kuyaslanamayacak ölçüde büyük bir travmadır. İkincisi de Nur'un yıllarca annesinin telkin ettiği gibi "dili mühürlü"dür. O, sadece büyük bir fakelkten sağ salım çıkabilmiştir, sonrasında kendi kurtuluşunu yaşadığı mı, bilinmez.

Yazarın hastalıklı anne-cock ilişkisini farklı yönleriyle ele almaya, romana psikolojik bir derinlik katması, da, romana psikolojik gerilim romanı olarak nitelendirilebilir.

Onceden bahsettiğimiz gibi harekeli polisiye kurguya kesimeyi uğratarak Nur'un gecimesine dönmeye şü anki hâlini anlatı etmezmiş sağlayacak uçları verse de ne Nur'un ne de Nuri'nin karakterlerinin yeterince derinleştirildiği söyleyebiliriz. Bu nedenle "Kar Kuyusu" için daha çok harekeli polisiye kurgunun ön planda olduğu, heyecanlı bir gizem romanı demek daha doğru olur.